

Rapport

SN/K 296

Standardisering for sikring mot tilsiktete uønskede handlinger

Føringer og prioriteringer for komitéens arbeid

Øyvind Smedsrød, Anne-Kari Valdal, Pål Christian Waag og Joakim Barane

7. september 2020

Standardisering for sikring mot tilsiktede uønskede handlinger

Versjon	1.0
Dato	7. september 2020
Deltakere	Øyvind Smedsrød (leder) Anne-Kari Valdal Pål Christian Waag Joakim Eike Barane
Stikkord	Standard, Tilsiktede uønskede handlinger, sikkerhet, sikring, samfunnssikkerhet, Bygg, anlegg og eiendom

Sammendrag

Standard Norge 296 utformet sin første rapport i 2009. Siste utgave av mandatet ble formulert i 2014. I perioden frem til i dag har samfunnet endret seg vesentlig og behovet for standarder er et annet enn det var i 2009 og 2014. Denne rapporten skal erstatte rapporten fra 2009 og vil bli benyttet til å oppdatere mandatet.

Samfunnet er mer sammensatt og kompleks og den teknologiske utviklingen akselererer. Som følge av dette er risikobildet i stadig endring og vi opplever økte sårbarheter i store og komplekse kjeder av avhengigheter mellom samfunnsfunksjonene. Nye virksomheter får ansvar for å håndtere samfunnsverdier og det settes krav til at disse virksomhetene skal ha kjennskap til risiko og kunnskap om hvordan den håndteres. Slik samfunnet har utviklet seg er det viktigere enn noensinne med felles forståelse, kunnskap og metoder for å formidle risiko både internt i virksomheter og eksternt i samfunnet.

I rapporten pekes det ut en rekke temaer komitéen bør arbeide med. Foruten allerede planlagte leveranser, revisjon av eksisterende standarder, rapporter og veiledninger, nevnes det en rekke temaer som vil holde komitéen i arbeid i lang tid fremover. Komitéen har også som løpende ansvar å følge opp CEN/TC 325 og -388 og monitorere videreføringen av NS 5834 i ISO/DIS 23234.

Standardene bør i fremtiden ta hensyn til tilpasning av terminologi, harmonisering av tilnærminger og veiledning. I forkant av revisjoner og produksjoner skal behovet for produktet analyseres, det skal foreligge en vurdering av eksisterende materiell og veiledning, ansvar og grensesnitt for produktene skal defineres og det skal gis et tydelig mandat for arbeidet.

Standardene skal rette seg inn mot et ledelses- og styringsnivå og ha form av standarder, veiledninger og fagrapporter.

Det skal arbeides gjennom komitéen, ved bruk av tilpassede arbeidsgrupper og kontrollgrupper rundt disse. Det forventes at Standard Norge legger opp til gode arbeidsplattformer og trekker nytte av synergien fra samarbeid mellom komitéer.

Innholdsfortegnelse

Sammendrag.....	1
Innholdsfortegnelse	2
Innledning.....	5
1 Bakgrunn for vurderinger.....	6
1.1 Bakgrunn.....	6
1.2 Målgrupper	7
1.3 Annet standardiseringsarbeid	7
1.3.1 Internasjonalt.....	7
1.3.2 Nasjonalt	8
1.4 Lover og regelverk.....	8
1.4.1 Viktig sektorregelverk	8
1.5 Annet arbeid innen samfunnssikkerhet.....	9
1.5.1 Nasjonale offentlige utredninger (NOU).....	9
1.5.2 Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB)	9
1.5.3 Politiets sikkerhetstjeneste (PST).....	9
1.5.4 Næringslivets sikkerhetsråd (NSR).....	10
1.5.5 Meldinger til Stortinget.....	10
1.5.6 Forsikringsselskapenes godkjenningnemd (FG)	10
2 Fagtemaer.....	11
2.1 Planlagte leveranser/dokumenter	11
2.1.1 Verifikasjon	11
2.1.2 Ledelsessystem for sikring i byggeprosjekter	11
2.1.3 Klassifisering.....	11
2.1.4 Kriminalitetsforebygging	11
2.2 Revisjon av eksisterende standarder	12
2.2.1 NS 5830:2012 Terminologi.....	12
2.2.2 NS 5831:2014 og NS 5832:2014 Sikringsrisikoanalyse.....	12
2.2.3 NS 5834:2016 Planlegging av sikringstiltak i bygg, anlegg og eiendom	12
2.3 Deltakelse i internasjonalt arbeid.....	12
2.4 Andre aktuelle temaer	13
2.4.1 Evakuering	13
2.4.2 Varsling, deteksjon og overvåking	13
2.4.3 Fag- og sikkerhetsterminologi	13
2.4.4 Organisering	14

2.4.5	Verdier og verdivurdering	14
2.4.6	Kombinerte trusler	14
2.4.7	Sikkerhetsmessige anskaffelser	14
2.4.8	Trygghet.....	14
2.4.9	Beredskap og kontinuitet.....	15
3	Produksjon	16
3.1	Rammer og forutsetninger for komitéen og leveransene	16
3.2	Komitéens valg og prioriteringer	16
3.2.1	Tilpasning av terminologi.....	16
3.2.2	Harmonisering av tilnærming.....	16
3.2.3	Veiledning	16
3.2.4	Prinsipper for iverksetting av revisjon eller ny utarbeidelse av dokumenter	17
3.2.5	Nivå på leveransene.....	17
3.2.6	Type dokumenter	17
3.3	Fagrapporter	18
3.4	Veiledninger	18
3.4.1	Veileder til NS 5831 og NS 5832	19
3.4.2	Veileder til NS 5833 Verifikasjon av sikringstiltak	19
3.4.3	Veileder til NS 5834 Planlegging av sikringstiltak i bygg, anlegg og eiendom	19
3.4.4	Veileder til NS 5835 Ledelsessystem for sikring i byggeprosjekter	19
4	Administrativt.....	20
4.1	Deltakelse og organisering	20
4.2	Organisering.....	20
4.2.1	Arbeidsgrupper.....	20
4.2.2	Kontrollgrupper.....	21
4.2.3	Arbeidsformer.....	21
4.3	Grensesnitt mot andre komitéer	21
5	Konklusjon.....	22
5.1	Tidsplan	23
5.2	Syklus for fornyelse av rapport	23
	Referanser	24
	Vedlegg 1 Lister over relevante fagdokumenter.....	25
	Annet internasjonalt standardiseringsarbeid	25
	ISO og IEC.....	25
	CEN	32

IWA og ASTM	33
Standarder utviklet av andre nasjoner	33
Standarder utviklet av ASIS.....	34
Nordisk og nasjonalt sikkerhetsarbeid.....	35
SN, NORSOK og INSTA	35
Liste over relevante lover	36
Lister over annet arbeid innen samfunnssikkerhet.....	37
DSB.....	39
PST	39
NSR	40
Meldinger til Stortinget.....	40
Viktig sektorregelverk	42
Lister over andre nasjonale relevante dokumenter	43

Innledning

Standard Norge komité 296 Samfunnssikkerhet i BAE¹-sektoren skal i henhold til mandatet, vedtatt av sektorstyret for BAE 4. desember 2014: "...utarbeide dokumenter i form av standarder, veiledninger, og annet som gjelder samfunnssikkerhet i det bygde miljø."

Mandatet stadfester videre: "Dette omfatter bygninger av alle kategorier og infrastruktur som er vesentlig for bygningenes funksjon. Arbeidet avgrenses til det som ligger i bygningsmyndighetenes ansvarsområde med unntak av standardene NS 5830-5833 som omhandler håndtering av sikringsrisiko, sikringsrisikoanalyser, verifisering av tiltak, samt terminologi...". Avgrensingen til BAE bransjen er altså ikke absolutt.

I mandatet står også noe mer detaljert om hva komitéen skal utarbeide, vurdere, behandle, delta på og samordne.

I opprinnelig rapport fra 2009 med tittel: "Mangler i standardverk i BAE-sektoren ved forebygging av kriminalitet" som lå til grunn for å peke ut arbeidsfelt og avgrense oppgaven for SN/K 296, står det mer overordnet at "komitéen skal se på BAE-tekniske tiltak som kan forebygge og begrense effekter av kriminalitet, herunder terror og tyngre kriminalitet.". Det står også at "Komitéen skal kartlegge behovet for standardisering og peke på behov i tilgrensende reguleringer som lov- og regelverk, forskning, veiledninger, etc. som kan påvirke at samfunnet kan sikre sine funksjoner og verdier ved BAE-tekniske virkemidler. Komitéen skal også ta initiativ til utarbeidelse av konkrete og tekniske standarder og liknende dokumenter man finner at samfunnet har behov for og eventuelt bearbeide eksisterende standarder slik at disse ivaretar dette samfunnsbehovet.".

Både mandatet og samfunnet har forandret seg siden 2009 og det er grunn til å oppdatere grunnlaget som ligger i den opprinnelige rapporten. Dette dokumentet skal erstatte den opprinnelige rapporten og brukes som basis for å oppdatere mandatet fra 2014. Men først og fremst skal denne rapporten være et prioriterings- og arbeidsdokument for komitéens arbeid fremover.

¹ Bygg, anlegg og eiendom

1 Bakgrunn for vurderinger

1.1 Bakgrunn

Tilsktete uønskede handlinger og følgene av disse er kostbare og får stadig større oppmerksomhet. En lang rekke slike hendelser har rammet nasjonale og internasjonale virksomheter, aktører, nasjoner og lokalsamfunn de siste årene. Hendelsene spenner over et vidt spekter fra IKT-relaterte hendelser til rene fysiske angrep.

Risikobildet i samfunnet er i stadig endring. Verden har blitt mer ustabil, med raske endringer i internasjonal politikk. Det skjer en virvlende teknologisk utvikling som gjør samfunnet mer komplekst og sårbart og sikringstiltakene blir mer effektive. Samfunnet preges av digitalisering, globalisering, større flyt av arbeidskraft, og systemer og samfunnsfunksjoner som påvirker hverandre i lange og komplekse verdikjeder.

Offentlige myndigheter som forsvaret setter mer av sin virksomhet ut til private aktører. De fleste virksomheter og funksjoner i samfunnet blir i økende grad kommersielt og digitalt avhengige av hverandre. Dette fører i sin tur til nye sårbarheter, og en større angrepsflate for aktører som ønsker å ramme virksomheter og funksjoner i samfunnet.

Når sårbarheten og angrepsflaten øker, medfører dette en økt risiko for at en rekke virksomheter og funksjoner kan bli utsatt for trusler, både direkte og indirekte uten at de selv er målet for angrepet. En rekke private virksomheter har fått betydning for beskyttelse av samfunnsfunksjoner og har fått krav om å ha et bevisst forhold til beskyttelse av de verdier de kommer i kontakt med og krav om at de kjenner og håndterer sikringsrisiko. Å være uforberedt kan koste dyrt både for samfunnet og den enkelte virksomhet og kostnaden kan være tap av liv og helse, økonomi, miljø, trygghetsfølelse, effektivitet og ikke minst eget omdømme.

I et moderne samfunn som preges av slike avhengigheter blir felles forståelse, kunnskap og metoder stadig viktigere for å identifisere, kommunisere og håndtere risiko mest mulig effektivt. Endringer i risiko gjør det stadig mer utfordrende å stille krav til hvordan aktiviteter skal sikres mot trusler.

I dag formuleres lover og forskrifter fra myndigheter som funksjonelle krav. Dette ansvarliggjør aktørene på en annen måte enn tidligere. Virksomhetene må selv avdekke, forstå, definere og prioritere egen risiko slik at de kan håndtere den tilstrekkelig. Dette gjelder også for fagområdet sikring. Slik er den reviderte sikkerhetsloven som trådte i kraft 1. januar 2019 formulert. Her fremkommer krav der eieren og brukeren ("pliktsubjektet") selv må definere og vise hva som er tilstrekkelig sikring.

Både virksomheter som lenge har forholdt seg til spesifikke sikringskrav og virksomheter som nylig har måttet forholde seg til sikringsfaget kan oppleve det som utfordrende og fremmed å håndtere denne typen risikobasert tilnærming. Virksomhetene kan få oppfatning av at krav om håndtering av sikringsrisiko kan komme i konflikt med annen aktivitet i virksomheten og hindrer effektiv drift. Når virksomhetene blir stilt overfor krav om dialog med myndigheter og krav om at sikringsrisiko og sikringstiltak skal kommuniseres, forsterker dette behovet for felles språk, lik tilnærming og sammenliknbare metoder.

Mange av de virksomhetene som nylig har blitt underlagt sikringskrav er fra før godt kjent med andre former for styring og håndtering av risiko knyttet til sin virksomhet. Det er derfor

også behov for at standardisering og veiledning bidrar til å bygge bro mellom sikringsfaget og andre former for risikostyring – slik at styring av sikringsrisiko kan integreres effektivt i styring av virksomhetene.

1.2 Målgrupper

Konkrete hendelser de siste årene, endringer i trusselbildet og ikke minst endringer i avhengigheter, angrepsflater og sårbarheter, har vist at det er nødvendig med et systematisk arbeid med sikring i stadig flere virksomheter. Spesielt har den digitalisering av samfunnet gitt komplekse verdikjeder der virksomheter og myndigheter er avhengige av hverandre. Dette bidrar til å endre forventninger fra myndighetene, virksomhetene og samfunnet til styring av sikringsrisiko og har medført betydelig regulering av sikringsområdet. Blant annet har sikkerhetsloven fått et bredere virkeområde og tyngre vinkling mot samfunnskritisk infrastruktur og grunnleggende nasjonale funksjoner enn tidligere versjoner. Dette medfører at flere bransjer og virksomheter i dag må forholde seg til sikringskrav som for mange fremstår som noe nytt og til dels ukjent. Standarder etterspørres som hjelp til å stille hensiktsmessige sikringskrav, men også for å få hjelp til å forstå konsekvensen av sikringskravene.

Målgruppen for sikringsstandarder har derfor utvidet seg fra noen relativt få, for det meste offentlige og forsvarstilknyttede aktører, til å være nærmest «virksomheter flest». Mange av de nye aktørene i målgruppen har mye erfaring med strukturering og styring av risiko på andre områder – men mangler fagkompetanse, kunnskap og bevissthet innen sikring.

1.3 Annet standardiseringsarbeid

1.3.1 Internasjonalt

Europeiske og internasjonale offisielle standardiseringsorganisasjoner som CEN² og ISO³ utvikler standarder løpende. I tillegg har ledende nasjoner kommet langt i å utvikle nasjonal standardisering innen sikkerhet. Her kan nevnes BSI⁴ i Storbritannia, Standards Australia og ANSI⁵ i USA samt noen flere i USA, Canada og andre europeiske land. Organisasjoner som ASIS⁶ utvikler og forvalter også standardliknende dokumenter.

Mye av det internasjonale standardiseringsarbeidet har vært rettet mot mer spesifikke standarder for sikring enn for styringsstandarder med unntak av ISO 27001⁷.

Den internasjonale og intereuropeiske standardiseringen innen security har gjennomgått en modningsperiode de siste årene, der man for alvor innså behovet for at alle typer sikkerhet må betraktes sammen. Europeisk sikkerhetsstandardisering har sin opprinnelse i informasjonssikkerhet og utviklet seg fra et britisk nasjonalt initiativ til den større ISO 27000-serien.

² The European Committee for Standardization er en organisasjon som samler de nasjonale standardiseringsorganisasjonene i 34 europeiske land. Se <https://www.cen.eu/Pages/default.aspx>

³ International Standardization Organization. Se <https://www.iso.org/about-us.html>

⁴ British Standards Institution. Se <https://www.bsigroup.com/>

⁵ American National Standards Institute. Se <https://www.ansi.org/>

⁶ Internasjonal sikkerhetsorganisasjon. Se <https://www.asisonline.org/>

⁷ NS-ISO/IEC 27001 ledelsessystemer for informasjonssikkerhet - Krav

For fysisk sikkerhet har standardene båret preg av sporadiske tekniske kravstandarder for produkter og løsninger. I den siste tiden har det blitt tatt initiativ til større ledelsesstandarder i ISO og EN som ser security som en samlet utfordring og i sterkere grad ser på krisehåndtering og beredskap som både en del av forebyggende sikkerhet og reaktive tiltak.

1.3.2 Nasjonalt

I Norge er det hovedsakelig Standard Norge og NEK⁸ som utvikler standarder innenfor sikring. Men også andre organisasjoner som DSB, FG, NSM, Forsvarsbygg, PST og NSR utvikler veiledere, håndbøker og standardliknende dokumenter innenfor samme tema. Se vedleggene for oppstilling av relevante dokumenter.

Bruk og utvikling av nasjonale standardisering innenfor security har modnet over tid og baserer seg på økt forståelse og nyansering mellom tilgrensende fagfelt.

Informasjonssikkerhet har utviklet et godt sett med internasjonale standarder. Dette er ikke tilfelle innenfor fysisk sikkerhet og sikring av fysiske verdier. SN/K 296 har fra starten hatt til hensikt å utvikle eget nasjonalt standardverk om dette temaet.

1.4 Lover og regelverk

Alle standarder utviklet i Norge forholder seg til gjeldende lovverk. Det finnes en rekke lover og forskrifter som delvis omhandler sikring og sikkerhet i relasjon til lovenes hovedområde.

Lov om nasjonal sikkerhet (sikkerhetsloven) forelå i ny utgave 1. januar 2019. Denne loven legger grunnlaget for all sikkerhet rundt viktige og kritiske nasjonale samfunnsverdier. Det er NSM som forvalter dette lovverket på vegne av Justis- og beredskapsdepartementet og utgir veiledninger til loven og for tilhørende risikostyring.

Oppdatering av- og nyetablering av regelverk som gjelder sikring av funksjoner og virksomheter pågår i stadig flere sektorer og bransjer i Norge i dag.

1.4.1 Viktig sektorregelverk

Petroleumsnæringen

Petroleumsnæringen har ikke etablert et eget regelverk for regulering av sikring, men har brukt det etablerte HMS regelverket og relatert dette til sikring. Petroleumstilsynet ble i 2013 delegert myndighet av ASD til å føre tilsyn etter petroleumsloven, § 9.3

Næringen har selv gjennom Norsk olje og gass utviklet flere industristandarder (veiledning) som regulerer sikring.

Kraftbransjen

Kraftbransjen er pålagt sikringsplikt i § 5-1 i kraftberedskapsforskriften. Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) har gitt ut en rekke publikasjoner på sin hjemmeside. Disse omhandler imidlertid i liten grad sikring mot tilsktete uønskede handlinger.

⁸ Norsk elektroteknisk komité er en parallell til Standard Norge for standarder innen elektroteknikk. Se <https://www.nek.no/>

Havnesikring

ISPS-koden (International Ship and Port facility Security Code) er vedtatt av FNs sjøfartsorganisasjon IMO for å forhindre tilsiktede uønskede handlinger på skip i internasjonal sjøfart, og havneanlegg som betjener slike skip. Kystverket har ansvar for gjennomføring av ISPS-koden og havnesikringsregelverket i alle norske havner og havneanlegg som omfattes av dette regelverket.

Luffart

Innen luffart i Norge benyttes et security regelverk som i stor grad er felleseuropeisk. Det betyr at de samme sikkerhetsregler gjelder på alle europeiske flyplasser. Luffartsloven er samordnet med europeiske forordninger⁹ og regelverk. Luffartstilsynet har implementert EUs regelverk som skal etterleves av aktørene i norsk luffart. Norge har gjennomført det internasjonale National Aviation Security Programme (NASP) som består av en rekke dokumenter, regelverk og opplæringsprogrammer. Norge er medlem av ICAO¹⁰ som står for mye av den internasjonale normen for flyplasser og sikkerhet på flyplassene.

Jernbane

Jernbanevirksomheter på det nasjonale jernbanenettet og jernbanevirksomheter som driver tunnelbane i Norge har siden 2015 vært underlagt sikringsforskriften, som på et funksjonelt nivå stiller krav til håndtering av sikringsrelatert risiko ved virksomheten.

1.5 Annet arbeid innen samfunnssikkerhet

1.5.1 Nasjonale offentlige utredninger (NOU)

Departementene har produsert en rekke NOUer som omhandler samfunnssikkerhet innenfor temaet «security». Mange av disse er relevante for arbeidet i SN/K 296.

1.5.2 Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB)

I DSBs oversikt over publikasjoner og bibliotek ligger en rekke dokumenter som kan være relevante for arbeidet i SN/K 296. Disse dokumentene er opplistet i vedlegget.

DSB utvikler hovedsakelig veiledere som dreier seg om håndtering og øving av storulykker og hendelser og gir veiledninger i forebyggende sikkerhet. DSBs årlige oversikter over nasjonalt risikobilde inkluderer i økende grad tilsiktede uønskede handlinger i sine risikoscenarioer.

1.5.3 Politiets sikkerhetstjeneste (PST)

PST har utgitt og oppdaterer jevnlig en rekke dokumenter innenfor temaet samfunnssikkerhet. Det finnes en rekke artikler og dokumenter for nedlastning fra PST sin hjemmeside www.pst.no som omhandler trusler og sikringsaktiviteter.

⁹ Forordning (EF) nr. 300/2008, Forordning (EF) nr. 272/2009 og Forordning (EU) 2015/1998 og Beslutning C(2015)8005

¹⁰ International Civil Aviation Organization

1.5.4 Næringslivets sikkerhetsråd (NSR)

NSR har utgitt en rekke publikasjoner som kan være aktuelle for arbeidet i SN/K 296. Hovedsakelig dreier det seg om kriminalitet rettet mot virksomheter og forebyggende sikring mot dette. De arbeider også løpende for å etablere veiledninger til sikkerhetsloven.

1.5.5 Meldinger til Stortinget

Departementene har levert fra seg en serie med meldinger og proposisjoner til Stortinget som omhandler samfunnssikkerhet innenfor temaet «security». I vedlegget nevnes en rekke Stortingsmeldinger som dreier seg om alle aspekter av samfunnet fra IKT sikkerhet, bekjempelse av kriminalitet, terrorberedskap, samfunnsansvar, etc.

1.5.6 Forsikringsselskapenes godkjenningnemd (FG)

FG produserer og vedlikeholder en rekke standardliknende dokumenter for forsikringsselskapene. Dette er hovedsakelig dokumenter som omhandler tekniske beskyttende mekanismer som låser, alarmer, sikkerhetsskap, etc.

2 Fagtemaer

2.1 Planlagte leveranser/dokumenter

Arbeidsgrupper i komitéen har erfart at når man starter med å arbeide med ett tema, viser det seg ofte at det må deles inn i flere temaer. Nye temaer oppstår på grunnlag av opprinnelige idéer. Derfor er det viktig å gi rom for at det hele tiden dukker opp behov ut fra det arbeidet som allerede pågår og at det man tror skal bli én standard kan vise seg å bli flere dokumenter.

Komitéen er ellers oppmerksom på endringer i samfunnet og endrede behov. Slike behov vurderes og monitoreres løpende. Nedenfor nevnes temaer som ligger inne som planlagte leveranser i komitéen.

2.1.1 Verifikasjon

Standarden skal beskrive måter man kan verifisere sitt sikkerhetsnivå og metoder for å verifisere at sikringstiltakene virker etter hensikten gjennom øvelser, revisjoner, penetrasjonstester, etc.

Arbeidet med produksjon av standarden er igangsatt og standarden har allerede fått tittelen «NS 5833 Verifikasjon av sikringstiltak». Standarden er ment å stå sammen med NS 5831 og NS 5832.

2.1.2 Ledelsessystem for sikring i byggeprosjekter

Standarden gir råd om hvordan sikring av informasjon og andre verdier kan ivaretas i et byggeprosjekt og hvilke virkemidler som bør benyttes. Standarden har foreløpig tittelen «NS 5835 Ledelsessystem for sikring i byggeprosjekter».

Temaet springer ut fra arbeidet med «NS 5834:2016 Planlegging av sikringstiltak i bygg, anlegg og eiendom».

2.1.3 Klassifisering

Klassifisering i denne sammenhengen dreier seg om å definere og sortere begreper og stikkord om verdier, trusler, sårbarheter og sikringstiltak.

Hensikten er å skape forståelse og referanser i forbindelse med siksrisikoanalyser.

Det har vært forsøkt å gjennomføre denne standarden tidligere, men arbeidet har måttet hvile i påvente av at temaet modnes.

2.1.4 Kriminalitetsforebygging

Kriminalitetsforebygging er et sammensatt tema som dekker alt fra jus, kriminologi, sosiologi og mer situasjonelle tiltak som utforming av miljøer der mennesker bor og ferdes. SN/K 296 tror at stedsutforming kan påvirke trygghet og kriminalitet og det er grunn til å finne ut mer om effekter og virkemidler.

I samarbeid med sektorstyret for BAE har SN/K 296 blitt bedt om å gjøre en vurdering av begrepet kriminalitetsforebygging og den relevans dette begrepet har for komitéens

virkeområde. Det skal igangsettes en utredning av dette i regi SN/K 296 og en rapport skal foreligge første kvartal 2021.

2.2 Revisjon av eksisterende standarder

De standardene som allerede er produsert i SN/K 296 har behov for oppdatering. Denne oppdateringen bør defineres inn i en tidsplan. Standarder bør holdes aktuelle og relevante i forhold til endringer i faget og samfunnet og i relasjon til referanseunderlaget.

Som en hovedregel bør standarder opp til revisjon en gang hvert femte år som et ideelt gjennomsnitt. Dette vil bli løpende oppgaver for SN/K 296 og representere en kontinuitet og arbeidsplan i komitéens oppgaver. Slik revisjon kan ta tid avhengig av revisjonens omfang og faginteressen.

Alle standarder i NS 5830-serien må ta hensyn til relevante nasjonale og internasjonale standarder som har blitt oppdatert siden siste revisjon.

2.2.1 NS 5830:2012 Terminologi

Standarden ble først utgitt i 2012 og er under revisjon. En ny versjon vil bli supplert med en rekke begreper og ord og standarden vil bli oppdatert med engelsk oversettelse av terminologien.

2.2.2 NS 5831:2014 og NS 5832:2014 Sikringsrisikoanalyse

Oppgradering av standardene bør avvente pågående omarbeidelse av NS 5814 og delvis parallelt med revisjon av NS 5830. Standardene henger så nøye sammen at det er gunstig å slå revisjonene sammen.

2.2.3 NS 5834:2016 Planlegging av sikringstiltak i bygg, anlegg og eiendom

Standarden ble utgitt i 2016 og er tatt i bruk av byggebransjen. Oppdateringsarbeidet bør settes i gang innen 2022.

2.3 Deltakelse i internasjonalt arbeid

SN/K 296 har som ansvar å følge opp *CEN/TC¹¹ 325 Prevention of crime - Urban planning and building design* og *CEN/TC 388 Perimeter Protection*.

Disse to komitéene blir fulgt i dag, men SN/K 296 har til nå konsentrert seg hovedsakelig om produksjon av nasjonale standarder der vi finner mangler nasjonalt og internasjonalt. Monitorering av det internasjonale standardiseringsmiljøet for å se nyheter og relevant faglig arbeid i CEN og ISO er uten tvil nyttig og viktig. Imidlertid kan det være vanskelig å gi slik monitorering den plass den fortjener i en produksjonskomité som SN/K 296.

Det kan være klokt å vurdere å flytte monitoreringen av disse TCene til en annen komité, for eksempel SN/K 211, som hovedsakelig monitorerer internasjonale standarder.

Utviklingen av ISO/DIS 23234 er en videreføring av NS 5834 i ISO. Dette arbeidet blir fulgt opp og videreført av egne representanter for Standard Norge. Der SN/K 296 sine ideer viser

¹¹ TC står for Technical Committee

seg interessante for videre utvikling i CEN og ISO, peker komitéen ut representanter som ivaretar komitéens tanker og ideer i utviklingsarbeidet.

2.4 Andre aktuelle temaer

Følgende temaer kan egne seg for oppfølging av SN/K 296 alene eller i samarbeid med andre. Komitéen mener det kan være gunstig å vurdere hvilke synergier som kan utvikles ved samarbeid om enkelte temaer selv om temaet umiddelbart ikke ser ut til å egne seg for standardisering eller veiledning.

2.4.1 Evakuering

En rekke konflikter kan erfaringsmessig oppstå i interessefeltet mellom brannsikring og sikring mot tilsiktede uønskede handlinger. Hovedsakelig gjelder dette varsling og rømning, men også når det gjelder detektering og varsling kan det være overlapp.

Brannsikkerhet handler først og fremst om å evakuere mennesker og sikre verdier fra brann og røyk så raskt, trygt og effektivt som mulig.

Sikring omhandler andre typer trusler som kan medføre behov for avstengning og styring av evakuering og til og med invakuering fra tilsiktede uønskede handlinger. Sikring kan komplisere og gjøre brannevakuering og brannvarsling vanskeligere og omvendt.

Samarbeid med andre aktører vil kunne gi felles forståelse og løsninger til denne problemstillingen.

2.4.2 Varsling, deteksjon og overvåking

Deteksjon, varsling og overvåking mot tilsiktede uønskede handlinger har andre behov for reaksjon og krav til konfidensialitet enn varsling av for eksempel driftsfeil eller brann. Slike systemer lar seg ikke uten videre kombinere i samme system. Brannvarsling, driftsvarsling og sikringsvarsling har forskjellig hensikt.

Det kan være grunn til å se spesielt på denne problemstillingen og vurdere behov for å sammenstille og skille disse variantene av varsling og overvåking.

2.4.3 Fag- og sikkerhetsterminologi

Sikkerhet blir i enkelte bransjer ofte ikke betraktet som ett fag, men som et problemområde som behandles adskilt innenfor andre definerte fagområder. Dette gjør at fagkultur og terminologi innenfor sikkerhet utvikler seg forskjellig innenfor forskjellige bransjer. Kraftbransjen, IKT-bransjen, oljebransjen, politi, etc. samarbeider i liten grad om fagterminologi innenfor sikkerhet og benytter ofte egne separate fagtermer.

Det kan være nyttig å se sikringsfaget mer under ett og forsøke å samle bransjen kulturelt og terminologisk. Samarbeid med andre miljøer vil være nyttig for å oppnå enighet om at sikring er en viktig tverrgående aktivitet i en virksomhet. Samtidig er det like viktig å akseptere og forstå hvordan sikkerhet kommuniseres når de samme uttrykkene og begrepene betyr andre ting i andre fagsammenhenger. Ved å forbedre kommunikasjonen for security og å forstå forskjellen mellom fagene, reduserer man risiko for misforståelser i krysning mellom fagene.

2.4.4 Organisering

Sikkerhet og sikring er organisert på svært varierende måter i forskjellige virksomheter. Det er stor forskjell på hvilket nivå man definerer sikkerheten og hvilke personlige krav man stiller til en sikkerhetsleder.

Det er definert i sikkerhetsloven at sikkerhet er et ledelsesansvar som må forankres på alle nivåer i en virksomhet. Det kan være nyttig å forsøke å definere en norm for kunnskaps- og kompetansenivå som korresponderer med ansvaret man er gitt i en virksomhet. NS 5834 har startet å definere roller med korresponderende kompetanse. Dette kan være basis for ytterligere standardisering og/eller veiledninger innenfor forebyggende sikkerhet og beredskap.

2.4.5 Verdier og verdivurdering

Definisjon og prioritering av verdier oppfattes ofte som vanskelig og er startpunktet og en helt vesentlig del av en sikringsrisikoanalyse. Verdier lar seg ikke rangere på en generell måte i standardisering, men de lar seg kanskje sortere i andre formater som i en veiledning eller en rapport. Her er det gjort arbeid som aldri har blitt utgitt og det kan være nyttig å forsøke å artikulere og samle noe av dette arbeidet i dokumenter om verdier i sikring.

2.4.6 Kombinerte trusler

Kombinerte trusler (hybride trusler) betyr i denne sammenhengen koordinerte angrep som kombinerer to eller flere fagområder (fysisk, digital, mv.). Slike kombinerte trusler er blitt mer vanlig. Denne typen kombinerte trusler krysser gjerne faggrensene. For å sikre seg mot slike trusler må det etableres samarbeid på tvers av faggrensene.

2.4.7 Sikkerhetsmessige anskaffelser

Det finnes allerede mye kompetanse rundt anskaffelser når det gjelder økonomi og jus. Fagfeltet er omfattet av en rekke lover, regler og restriksjoner som blant annet skal sikre fri konkurranse. Det kan være behov for å supplere disse fagfeltene med økt innsyn i sikkerhetsmessige utfordringer når det gjelder anskaffelser. Temaet kan egne seg for standardisering eller veiledning.

2.4.8 Trygghet

Standarder og veiledninger som kan gi virkemidler for å påvirke trygghetsfølelsen i samfunnet og som justerer sikringstiltak ut fra menneskers individuelle og kollektive reaksjoner kan være et interessant område å vurdere. Det er allerede etablert studier som viser menneskers reaksjon på sikringstiltak når det påvirker deres bevegelse, sikt og trygghetsfølelse. Resultatet kan være en større bevissthet om hvilke sikringstiltak som virker mest effektivt.

Det kan være nyttig med standarder og veiledninger som gir virkemidler som kan redusere hverdagskriminalitet som ran og tyveri og antisosial oppførsel som bråk og truende oppførsel i et område. Hvordan det ytre miljø kan påvirke slike utrygghetsskapende aktiviteter kan være nyttig å forstå og gjøre betraktninger av. Slike vurderinger kan gi forståelse av hvordan tiltak som belysning, sikt, beplantning, overvåking, eierskap, etc. fungerer som trygghetsskapende virkemidler.

2.4.9 Beredskap og kontinuitet

Det ser ut til å være behov for kunnskap og systematisering av beredskaps- og kontinuitetsplanlegging i samfunnet og i små og store virksomheter. Uten at temaet er helt klart definert, er det grunn til å gå inn på dette temaet og se hvilke temaer som dukker opp i kjølvannet av en god diskusjon. Her er SN/K 211 i gang med aktiviteter.

Det foregår et utstrakt standardiseringsarbeid i ISO på dette området og det vil være riktig å fordype seg i det arbeidet som allerede er i gang i ISO og CEN. Dette temaet kan også stille krav til annerledes kompetanse i komitéen. Dette temaet kan potensielt være basis for en rekke standarder og veiledninger i tiden som kommer.

3 Produksjon

3.1 Rammer og forutsetninger for komitéen og leveransene

Standard Norge har utarbeidet regler for standardiseringsarbeid som gir rammer for standardiseringsarbeidet som skjer i Norge. I tillegg finnes Etske retningslinjer i Standard Norge som også gir rammer for hvordan standardiseringsarbeidet kan foregå. SN/K 296 legger disse til grunn for alt sitt arbeid.

3.2 Komitéens valg og prioriteringer

Målgruppen for fremtidige sikringsstandarder har økt og har større variasjon enn den hadde for få år siden. Mange virksomheter har god kompetanse med strukturering og styring av risiko, men mangler ofte fagkompetanse på sikringsområdet. Det foregår mye godt arbeid for å øke forståelse og kompetanse, men det er samtidig viktig å rette søkelyset mot samarbeid og kommunikasjon om sikringsrisiko og -tiltak. Derfor ser komitéen behov for at arbeidet de neste årene må rette fokus mot

- Tilpasning av terminologi
- Harmonisering av tilnærming
- Veiledning

Det er viktig at disse tre prinsippene legges til grunn ved utarbeidelse av dokumenter og ved oppdatering av eksisterende dokumenter.

3.2.1 Tilpasning av terminologi

Felles forståelse og bruk av sentrale begreper, definisjoner og uttrykk er essensielt for å kunne kommunisere og samarbeide om håndtering av risiko på tvers av landegrensar, sektorer, bransjer og type og størrelse på virksomheten.

3.2.2 Harmonisering av tilnærming

Når stadig flere virksomheter involveres må håndtering av sikringsrisiko mer og mer prioriteres mot annen aktivitet – og mot at virksomheten skal drives effektivt. Virksomhetene må forholde seg til krav om styring av risiko og tiltak på en rekke områder med egne reguleringer og standarder. For å bidra til hensiktsmessig, effektiv og håndterbar sikring, må metodiske prinsipper og styringselementer være gjenkjennbare for virksomhetene. Dette er også viktig for å kunne håndtere risiko på tvers av virksomheter.

Det utføres mye og godt internasjonalt arbeid innenfor sikkerhet og sikringsrisiko. Det er viktig at man i størst mulig grad bruker eksisterende internasjonale standarder og eventuelt nasjonale standarder for slike generiske prosesser, fremfor å lage nye egne standarder som utvikles parallelt med internasjonale standarder.

3.2.3 Veiledning

Næringslivet har behov for veiledninger knyttet til sikringsfaget. Det har vist seg at det er et stort behov for kunnskap, kompetanse og bevissthet rundt sikring og standardiseringen må kunne bidra til dette.

Det er en viktig oppgave for SN/K 296 at kompetansen som finnes innenfor sikkingsfaget deles og at det blir gitt veiledning i hvordan allerede kjente standarder skal anvendes. På den måten vil det bli lettere for bredden av virksomheter å ta i bruk standardene og harmonisere bruken med eksisterende risikostyring og virksomhetsstyring.

3.2.4 Prinsipper for iverksetting av revisjon eller ny utarbeidelse av dokumenter

Når eksisterende standarder skal revideres eller det skal utarbeides nye dokumenter skal det gjøres vurderinger av berettigelsen av dokumentet. Følgende vurderinger skal utføres:

- Analyse av behov (endringer i målgrupper, samfunn, metode osv.)
- Vurdering av eksisterende materiell og veiledning
- Ansvarsområde/grensesnitt
- Utarbeidelse av tydelig mandat (med mål og fokus) som grunnlag for beslutning

3.2.5 Nivå på leveransene

Standardiseringen kan få forskjellig utforming, avhengig av temaet, fra ledelses- og styringsstandarder til detaljerte tekniske spesifikasjoner.

SN/K 296 bør som en hovedregel produsere ledelsesstandarder innenfor samfunnssikkerhet i BAE-bransjen. Imidlertid vil det være vanskelig å tilnærme seg dette faget på et overordnet nivå uten å bli mer generelle enn denne avgrensningen angir. Tematisk har man allerede valgt å holde seg på et overordnet nivå der man søker å rette seg inn mot sikkerhet i en ledelseskontekst. Standardene som allerede er produsert omhandler terminologi, analyse og organisering av sikkingsarbeidet som hjelper beslutningstakere og ledelse å foreta rett valg. Her har komitéen tidligere identifisert mangler i standardverket og det er i dette feltet komitéen har ønsket å rette sin innsats.

Det har vært diskutert om komitéens arbeid skal omfatte standardisering av- eller veiledning for typiske løsninger av forebyggende sikkingsiltak. Det har imidlertid vist seg at temaer på dette nivået sjelden egner seg i standard- eller veiledningsformat.

SN/K 296 bør heller ikke bevege seg inn i produksjon av standarder som retter seg mot produkter og detaljer. Slike standarder egner seg best på et internasjonalt nivå og vil som regel berøre kommersielle interesser som involverer en rekke nye interessenter. Komitéen ser ikke behovet for denne typen nasjonale standarder og er ikke organisert for å ivareta denne typen koordinering.

SN/K 296 ønsker i hovedsak å fokusere på standarder og veiledninger som retter seg inn mot ledelse og styring. Både ved å gi sikkingsfaglig forståelse til aktører i og utenfor byggebransjen, og bidra til god arbeidsmetodikk innen sikkerhet i virksomheter og samfunn.

3.2.6 Type dokumenter

Komitéen vil produsere samme type dokumenter og produkter som Standard Norge produserer ellers. Standard Norge produserer og vedlikeholder Norske Standarder. I tillegg produserer Standard Norge også veiledninger til standardene og underlag til kurs holdt av organisasjonen. Det produseres også rapporter gjennom Standard Norge.

I sikkerhetsfagmiljøet er det ofte like stort behov for veiledninger til standarder som til standardene selv. Standardene som er produsert i komitéen har vært holdt knappe i omfang og er ment for bruk på et høyt kompetansenivå. Når brukere på lavere kompetansenivåer benytter standardene, oppstår det en rekke spørsmål. Komitéen ser derfor behov for å rette standardene og veiledningene mot et lavere kompetansenivå i fremtiden.

Det er en prioritet i komitéen å gjennomgå og revidere NS 5830-32. Det utføres i skrivende stund en revisjon av NS 5814 som kan påvirke dette arbeidet.

3.3 Fagrapporter

SN/K 296 har til nå ikke produsert fagrapporter, kun egne rapporter (som denne) som vurderer omfanget av komitéens virkeområde og leveranser.

Fagrapporter vil gå dypere inn i temaene og vurdere mangler i lovverk, forskning og standardisering samt kunnskap i bransjen. Rapportene vil forsøke å samle og gi kunnskap om enkelte temaer og kan brukes som underlag for kurs og foredrag.

Et utredningsarbeid for behovet for standardisert arbeidsmetodikk, økt forståelse og kunnskap omkring kriminalitetsforebygging gjennom utforming av steder, bygninger og anlegg er allerede i gang.

3.4 Veiledninger

Til nå har ikke SN/K produsert veiledninger. Det ligger imidlertid et stort potensiale i veiledninger som hjelper brukerne til å omsette kunnskap og praksis i relasjon til sikringsfaget.

Veiledninger kan bistå brukerne i å forklare hvordan man kan utføre for eksempel verdivurderinger og produsere beredskaps- og kontinuitetsplaner. Et felles rammeverk og felles standarder med gode veiledere vil gjøre det lettere for virksomheter å lykkes i det helhetlige sikkerhetsarbeidet de skal gjennomføre.

Mange av standardene som allerede er produsert kan gjøres bedre med en veiledning. Enten i standardteksten, som informative vedlegg eller som egne dokumenter.

Produksjon av veiledninger kan være mer utfordrende og omfattende enn produksjon av standarder. Mest fordi det er nødvendig å gå i detalj, men det kan også være en språklig utfordring.

Alle standarder som er produsert gjennom komité SN/K 296 kan dra fordeler av å få utarbeidet veiledninger. Enkelte fagfelt har benyttet veiledninger til standardisering med stort hell. All vurdering tilsier at dette vil være nyttig.

Å produsere veiledninger kan medføre et litt annet arbeidsmønster enn produksjon av standarder og kan bety at det kan bli behov for å bygge seg sterkere innenfor enkelte nye fagområder.

3.4.1 Veileder til NS 5831 og NS 5832

Standardene er knappe i formen og det er behov for å utvikle veiledninger til dem. NS 5832 er spesielt egnet for en «offisiell» veileder fra SN/K 296. Standarden brukes som underlag for en rekke kurs selv om standarden i seg selv ikke beskriver noen metodikk. En veiledning kan gå nærmere inn på forståelse av begreper og eventuelt i metodebeskrivelser.

3.4.2 Veileder til NS 5833 Verifikasjon av sikringstiltak

Denne standarden er fortsatt under produksjon, men en veileder i etablering av verifikasjonsrutiner som øvelser, revisjoner og liknende kan bli omfattende og krever stor kompetanse og erfaring og bistand fra myndigheter.

3.4.3 Veileder til NS 5834 Planlegging av sikringstiltak i bygg, anlegg og eiendom

Her kan det bli stort behov for eksemplifisering av standarden og en klar veileder som forteller noe om kompetansedefinisjon og hva aktivitetene som beskrives i standarden omfatter. Her bør det byggfaglige miljøet mer på banen.

3.4.4 Veileder til NS 5835 Ledelsessystem for sikring i byggeprosjekter

Standarden er under produksjon, men det kan være behov for en veileder som forteller byggebransjen om sikring mot tilsktete uønskede handlinger og hvordan sikringstiltak kan og bør innføres på byggeplass, leverandører, rådgivere og arkitekter.

4 Administrativt

Komité SN/K 296 har tre hovedm  for sitt arbeid:

- Leveranser fra komitéen skal bidra til forbedret sikkerhet i samfunnet og for virksomheter
- Alle komitéens standarder skal baseres på anerkjent metodikk basert på beste praksis og helst kunne integreres med annet styringsverktøy
- Komitéen skal settes sammen og produseres i tråd med Standard Norges «regler for standardiseringsarbeid» og «etiske retningslinjer».

Arbeidet i komitéen skal følge Standard Norges regler for standardiseringsarbeid¹² med de prosjektstadier¹³ som er beskrevet av Standard Norge.

4.1 Deltakelse og organisering

Komit medlemmene er viktige både for de personlige egenskapene de har og på grunn av den interessentkategori og virksomhet de representerer. Kompetansefeltet til SN/K 296 spenner mellom bygg- og anlegg og sikkerhet.

4.2 Organisering

Det er ingen begrensning i tid for hvor lenge komitélederen skal sitte som leder. Standard Norge peker ut en egen prosjektleder som kaller inn til m ter, skriver referater, koordinerer med andre sektorer i Standard Norge og holder tett kontakt med komitélederen.

Møtefrekvens og agenda settes opp av komitélederen og Standard Norges prosjektleder i fellesskap. M tene holdes på tidspunkter og med varighet som stjeler minst mulig av deltakernes arbeidstid. M tene kan helt eller delvis bli holdt som elektroniske m ter. Erfaring fra korona-pandemien har gitt verdifull erfaring i elektroniske m ter.

For   holde komit m tene effektive åpnes det i større grad for særmøter mellom kvartalsm tene for   avklare enkelte temaer.

4.2.1 Arbeidsgrupper

Arbeidsgruppene og arbeidsgruppelederen pekes ut av komitéen. Arbeidsgruppene legger frem en arbeidsplan med behovsanalyse, vurdering av eksisterende materiell og veiledning, avgrensning for arbeidet og et enkelt og tydelig mandat med mål og fokus som grunnlag for beslutning i komitéen. En beslutning i komitéen gjelder som klarsignal for produksjon. Arbeidsgruppen bør ikke være så stor at det er vanskelig   organisere m ter og ikke så liten at man ikke f r utført arbeid. En ideell størrelse er avhengig av den arbeidsformen som velges. Det er viktig at arbeidsgruppen blir gitt høy integritet og f r jobbe selvstendig.

Komitéen informeres løpende om arbeidet og det skal foreligge et lukket høringsutkast til komitéen på et forhåndsbestemt stadium i arbeidet f r det legges ut høringsutkast til et bredere publikum. Komitéen kan stoppe et arbeid dersom det er flertall for dette i komitéen.

¹² <https://www.standard.no/standardisering/hvordan-lages-standarder/regler-for-standardiseringsarbeid/>

¹³ <https://www.standard.no/standardisering/hvordan-lages-standarder/stadiene-i-et-prosjekt/>

4.2.2 Kontrollgrupper

I de tilfellene en arbeidsgruppe har flere interessenter enn det er praktisk å gi plass til, må komitéen diskutere seg frem til kriterier for deltakelse og velge inn deltakere på grunnlag av dette. Interessenter som ikke får plass i en arbeidsgruppe kan gis plass i en "kontrollgruppe" som arbeider med innsyn i aktivitetene i arbeidsgruppen og får mulighetene til å kommentere og påvirke uten å delta i arbeidsmøtene.

4.2.3 Arbeidsformer

Tradisjonelt har arbeidsgrupper vært organisert med jevnlig fysiske møter. SN/K 296 er åpne for nye samarbeidsformer og –plattformer. Forskjellige arbeidsformer gir forskjellig mulighet til å bringe inn kompetanse. Om man for eksempel legger opp til en arbeidsform uten bruk av møter, kan dette åpne for større deltakelse i arbeidsgrupper enn tradisjonelle møtebaserte arbeidsformer og viske ut grenser mellom arbeidsgrupper og kontrollgrupper. Det gjør det dessuten lettere for deltakelse utenfor Oslo.

Blant annet bør det etableres standardiserte og gjennomprøvde kommunikasjonsplattformer på nett og sentraliserte dokumentsamlinger med løsning for arbeidsdeling og tilgangsstyring. Det finnes anerkjente løsninger i dag som gir mulighet for flere å jobbe i samme dokument samtidig. Det anbefales at Standard Norge gjør slike verktøy tilgjengelige for komitéene.

4.3 Grensesnitt mot andre komitéer

Standard Norge har andre komitéer som har andre og tilgrensende temaer. Potensialet som ligger i synergien i samarbeid mellom komitéene er lite utnyttet i Standard Norge.

Når tilpasning av terminologi, harmonisering av tilnærming og veiledning skal legges til grunn for våre arbeider i SN/K 296, (se pkt 3.2), kan det være nyttig å samarbeide med andre komitéer.

Nedenfor er listet komitéene som vurderes å størst potensiale for samarbeid med SN/K 296.

- SN/K 015 Brannikkerhet i bygninger
- SN/K 114 Petroleumsindustri
- SN/K 171 Informasjonssikkerhet, cybersikkerhet og personvern
- SN/K 211 Samfunnssikkerhet
- SN/K 239 Risiko
- SN/K 257 BIM-standardisering
- SN/K 527 Verdistyring
- SN/K 559 Anti-korrupsjon
- SN/K 567 Private sikkerhetstjenester
- SN/K 585 Offentlige anskaffelser

5 Konklusjon

Risikobildet i samfunnet er i stadig endring. Sårbarheten øker med at avansert digital teknologi stadig utvikles og tas i bruk i virksomhetene og i samfunnets infrastruktur. Trusselbildet endres med den politiske utviklingen med økt rikdom, åpenhet, globalisering og større flyt av arbeidskraft. Samfunnet består av komplekse verdikjeder som påvirker hverandre og eksponerer en stor angrepsflate.

For å bevare sikkerheten i et slikt miljø, settes det krav til at aktørene og virksomhetene har bevissthet og kompetanse til å identifisere, kommunisere og håndtere sikringsrisiko. Dette krever blant annet felles språk, lik tilnærming og sammenliknbare metoder.

Målgruppen for standarder innen sikring har økt fra noen få aktører til å gjelde de aller fleste virksomheter.

SN/K 296 har økende berettigelse og vil levere en rekke planlagte dokumenter, oppdatering av allerede leverte dokumenter og fordype seg i nye temaer.

Det dukker stadig opp nye utfordringer både som resultat av behov i samfunnet og som resultat av det arbeidet som allerede foregår i komitéen.

SN/K 296 ønsker å fokusere på produksjon av nasjonale standarder der det er behov for det. Komitéen har i dag ansvar for å følge europeiske og internasjonale TCer. Dette blir fulgt opp i beskjeden grad. Det kan vise seg arbeidskrevende å ha et så spredt fokus og det bør vurderes å flytte monitoreringen ut av komitéen.

I produksjon og revisjon skal komitéen i fremtiden rette fokus mot tre prinsipper:

1. Tilpasning av terminologi
Det er behov for felles forståelse og bruk av sentrale begreper, definisjoner og uttrykk for å fremme kommunikasjon og samarbeid
2. Harmonisering av tilnærming
Det arbeides for å etablere prinsipper og styringselementer som er gjenkjennbare, anerkjente og harmoniserte mot andre bransjer, fag og standarder
3. Veiledning
Det er fortsatt stort behov for kunnskap, kompetanse og bevissthet rundt sikring. Dokumenter fra SN/K 296 skal bidra til å dekke dette behovet

Ved igangsetting av revisjon eller produksjon skal derfor følgende vurderinger legges til grunn:

- Analyse av behovet
- Vurdering av eksisterende materiell og veiledning
- Ansvarsområde/grensesnitt
- Utarbeidelse av tydelig mandat som grunnlag for beslutning

Dokumentene skal ligge på et overordnet nivå rettet mot sikkerhet i en ledelseskontekst samtidig som de bør rettes inn mot BAE-bransjen, selv om de kan ha større virkeområde og gyldighet. Dokumentene skal være standarder, fagrapporter eller veiledninger.

Komitéen har lite felles erfaring med å produsere veiledninger og fagrapporter. Det er usikkert hvilke erfaringer dette vil gi og det kan vise seg at det vil bli behov for andre og nye arbeidsmønstre og for at komitéen må styrke enkelte fagområder.

SN/K 296 har følgende ambisjon med sine leveranser:

- Leveranser fra komitéen skal bidra til forbedret sikkerhet i samfunnet og for virksomheter
- Alle komitéens standarder skal baseres på anerkjent metodikk basert på beste praksis og helst kunne integreres med annet styringsverktøy
- Komitéen skal settes sammen og produsere i tråd med Standard Norges «regler for standardiseringsarbeid» og «etiske retningslinjer».

For å oppnå denne ambisjonen settes høye krav til deltakerne i komitéen. Komitéen må bestå av personer som i fellesskap har variert fagfokus, god kunnskap på sammensatte felt, erfaring fra en rekke fagområder. I tillegg må medlemmene ha kapasitet til å dele sin kompetanse. Representasjon er relevant, men ikke tilstrekkelig.

Det legges opp til at komitéen møtes kvartalsvis. Fra komitéen springer arbeidsgrupper som er ansvarlig for de enkelte leveransene. Rundt arbeidsgruppen kan samles en kontrollgruppe som gis mulighet for løpende å monitorere arbeidsgruppens produksjon.

Komitéen peker ut deltakere og leder i arbeidsgruppene og godkjenner arbeidsgruppens mandat og arbeidsplan. Komitéen fungerer også som en lukket, tidlig høringsinstans og godkjenner at dokumentene slippes på offentlig høring.

Arbeidsgruppene gis mulighet til å arbeide med høy integritet og selvstendighet og velger selv arbeidsmodell.

Det anbefales at Standard Norge leverer relevante arbeidsplattformer og mulighet for dokumentsamling og etablerer et system for samarbeid eller kommunikasjon med tilgrensende komitéer når man beveger seg inn i nye fagtemaer.

5.1 Tidsplan

Komitéen vil senere vurdere rekkefølge og prioritering av temaer og dokumenter for produksjon. Rekkefølge og rangering av temaer og dokumenter er ikke konkludert i komitéen. Derfor blir dette ikke satt opp i en konkret tidsplan.

I produksjon av standarder oppstår det som regel forsinkelser blant annet fordi dette arbeidet er basert på frivillig ulønnet aktivitet. Deltakerne må ofte prioritere sitt daglige lønnede arbeid.

Dersom man kan få på plass en form for finansiering av enkelte aktiviteter, vil det bli enklere å sette krav om at det skal leveres på tid og kvalitet. Sponsing av nøkkelaktører i enkelte aktiviteter vil derfor være gunstig.

5.2 Syklus for fornyelse av rapport

Denne rapporten bør oppdateres senest hvert femte år eller når det oppstår behov, for eksempel ved hendelser, offentlige fokus eller når lovverk eller annet sentralt regelverk endres.

Referanser

"Ethiske retningslinjer" Rapport utgitt av Standard Norge. Link:

<https://www.standard.no/Global/PDF/Standard%20Norge/Ethiske%20retningslinjer%20-%20per%20mars%202015%202.pdf>

"Regler for standardiseringsarbeid" Regler vedtatt 27.02.18 av Standard Norge. Link:

<https://www.standard.no/standardisering/hvordan-lages-standarder/regler-for-standardiseringsarbeid/>

"Mangler i standardverk i BAE-sektoren ved forebygging av kriminalitet" Rapport utgitt av SN/K 296 oktober 2009. Link:

<https://www.standard.no/Global/PDF/Samfunnssikkerhet/SNK296%20krim%20Rapport%202009%201.pdf>

NS 5830:2012 Samfunnssikkerhet – Beskyttelse mot tilsktede uønskede handlinger - Terminologi

NS 5831:2014 Samfunnssikkerhet – Beskyttelse mot tilsktede uønskede handlinger - Krav til risikostyring

NS 5832:2014 Samfunnssikkerhet – Beskyttelse mot tilsktede uønskede handlinger - Krav til sikringsrisikoanalyse

NS 5834:2016 Samfunnssikkerhet – Beskyttelse mot tilsktede uønskede handlinger - Planlegging av sikringstiltak i bygg, anlegg og eiendom

ISO/DIS 23234 Buildings and civil engineering works - Security - Planning of security measures in the built environment

Vedlegg 1 Lister over relevante fagdokumenter

Annet internasjonalt standardiseringsarbeid

ISO og IEC

Standarder utviklet i ISO¹⁴ og IEC¹⁵

Std. nr	Sist revidert	Tittel
ISO/IEC Guide 63	2019	Guide to the development and inclusion of aspects of safety in international s for medical devices
NS-ISO Guide 73	2009	Risikostyring – Terminologi
ISO 5127	2017	Information and documentation — Foundation and vocabulary
NS-EN ISO 9004	2018	Kvalitetsledelse - Kvaliteten i en organisasjon - Veiledning til å oppnå vedvarende suksess (ISO 9004:2018)
NS-EN ISO 9241-220	2019	Ergonomi for samhandling mellom menneske og system - Del 220: Prosesser for å muliggjøre, utføre og vurdere menneskesentrert utforming i en organisasjon (ISO 9241-220:2019)
ISO/TR 11633-2	2009	Health informatics — Information security management for remote maintenance of medical devices and medical information systems — Part 2: Implementation of an information security management system (ISMS)
ISO/TR 11769	2010	Intelligent transport systems — Communications access for land mobiles (CALM) — Data retention for law enforcement
ISO/TS 12720	2014	Sustainability in buildings and civil engineering works — Guidelines on the application of the general principles in ISO 15392
ISO 12749-2	2013	Nuclear energy, nuclear technologies, and radiological protection — Vocabulary — Part 2: Radiological protection
ISO/TR 13028	2010	Information and documentation - Implementation guidelines for digitization of records
NS-EN ISO 13606-4	2019	Helseinformatikk - Kommunikasjon av elektronisk pasientjournal - Del 4: Sikkerhet (ISO 13606-4:2019)
ISO/TR 14639-1	2012	Health informatics — Capacity-based eHealth architecture roadmap — Part 1: Overview of national eHealth initiatives
NS-ISO 15489-1	2016	Informasjon og dokumentasjon - Dokumentasjonsforvaltning - Del 1: Begreper og prinsipper
ISO/TR 15657	2013	Fire resistance tests — Guidelines for computational structural fire design
ISO 15686-10	2010	Buildings and constructed assets — Service life planning — Part 10: When to assess functional performance
ISO/IEC 17007	2009	Conformity assessment — Guidance for drafting normative documents suitable for use for conformity assessment

¹⁴ International Organization for Standardization (ISO) er en internasjonal standardiseringsorganisasjon

¹⁵ International Electrotechnical Commission (IEC) er den internasjonale standardiseringsorganisasjonen for alle elektrotekniske felt

ISO/IEC 17021-1	2015	Conformity assessment — Requirements for bodies providing audit and certification of management systems — Part 1: Requirements
ISO/IEC TS 17021-6	2014	Conformity assessment — Requirements for bodies providing audit and certification of management systems — Part 6: Competence requirements for auditing and certification of business continuity management systems
ISO/TR 17427-3	2015	Intelligent transport systems — Cooperative ITS — Part 3: Concept of operations (ConOps) for 'core' systems
ISO/TR 17427-7	2015	Intelligent transport systems — Cooperative ITS — Part 7: Privacy aspects
ISO/TR 17427-8	2015	Intelligent transport systems — Cooperative ITS — Part 8: Liability aspects
ISO/TR 17755	2014	Fire safety — Overview of national fire statistics practices
ISO/TR 18128	2014	Information and documentation — Risk assessment for records processes and systems
NS-EN ISO 18295-1	2017	Kundekontaktsentre - Del 1: Krav til kundekontaktsentrene (ISO 18295-1:2017)
ISO 18308	2011	Health informatics — Requirements for an electronic health record architecture
ISO 18461	2016	International museum statistics
CEN ISO/TS 19299	2015	Elektronisk avgiftsinnkreving - Rammeverk for sikkerhet (ISO/TS 19299:2015)
ISO/IEC TR 19759	2015	Software Engineering — Guide to the software engineering body of knowledge (SWEBOK)
ISO/IEC 19770-1	2017	Information technology — IT asset management — Part 1: IT asset management systems — Requirements
ISO/IEC 19792	2009	Information technology — Security techniques — Security evaluation of biometrics
NS-ISO/IEC 19794-1	2011	Informasjonsteknologi - Utvekslingsformater for biometriske data - Del 1: Rammeverk
ISO/IEC 19795-1	2006	Information technology — Biometric performance testing and reporting — Part 1: Principles and framework
ISO/TS 19880-1	2016	Gaseous hydrogen — Fuelling stations — Part 1: General requirements
NS-ISO/IEC 20000 Guide	2019	Informasjonsteknologi - Tjenesteledelse - Håndbok - En praktisk veiledning
NS-ISO/IEC 20000-1	2018	Informasjonsteknologi - Tjenesteledelse - Del 1: Krav til ledelsessystemer for tjenester
NS-ISO/IEC TR 20000-7	2019	Informasjonsteknologi - Tjenesteledelse - Del 7: Veiledning om hvordan NS-ISO/IEC 20000-1:2018 integreres og stemmer overens med NS-ISO 9001:2015 og NS-ISO/IEC 27001:2013
NS-ISO/IEC 20000-10	2018	Informasjonsteknologi - Tjenesteledelse - Del 10: Begreper og terminologi
NS-ISO/IEC 20000-10	2018	Informasjonsteknologi - Tjenesteledelse - Del 10: Begreper og terminologi

ISO/IEC 20027	2018	Information technology — Guidelines for slap tenprint fingerprintture
NS-ISO 20121	2012	Ledelsessystemer for bærekraftige arrangementer - Krav og veiledning
NS-ISO 20400	2017	Bærekraftige innkjøp - Veiledning
NS-ISO/IEC TR 20547-2	2018	Informasjonsteknologi - Referansearkitektur for stordata - Del 2: Brukstilfeller og avledede krav
NS-EN ISO 20700	2018	Retningslinjer for tjenester tilknyttet ledelsesrådgivning (ISO 20700:2017)
NS-EN ISO 20815	2018	Petroleumsindustri, petrokjemisk industri og naturgassindustri - Regularitet og pålitelighetsstyring (ISO 20815:2018)
ISO/TR 21548	2010	Health informatics — Security requirements for archiving of electronic health records — Guidelines
ISO/TR 22221	2006	Health informatics - Good principles and practices for a clinical data warehouse
ISO 22300	2012	Samfunnssikkerhet - Terminologi
ISO 22301	2012	Societal security—Business continuity management systems—Requirements
ISO 22311	2012	Societal security—Video-surveillance—Export interoperability
ISO/TR 22312	2011	Societal security—Technological capabilities
ISO 22313	2012	Societal security—Business continuity management systems – Guidance
ISO/TR 22315	2014	Societal security—Mass evacuation—Guidelines for planning
ISO/TS 22317	2015	Societal security — Business continuity management systems — Guidelines for business impact analysis (BIA)
ISO/TS 22318	2015	Societal security — Business continuity management systems — Guidelines for supply chain continuity
ISO 22320	2011	Samfunnssikkerhet - Kriseledelse - Krav til hendelsesrespons
ISO 22322	2015	Societal security — Emergency management — Guidelines for public warning
ISO 22324	2015	Societal security — Emergency management — Guidelines for colour-coded alerts
NS-ISO 22326	2018	Sikkerhet og resiliens - Kriseledelse - Retningslinjer for overvåking av anlegg med identifiserte farer
NS-ISO 22327	2018	Sikkerhet og resiliens - Kriseledelse - Retningslinjer for implementering av et samfunnsbasert system for tidlig varsling av jordskred
NS-ISO 22395	2018	Sikkerhet og resiliens - Samfunnets motstandskraft - Retningslinjer for å støtte utsatte personer i nødstilfeller
ISO 22397	2014	Societal security—Guidelines for establishing partnering arrangements
ISO 22398	2013	Societal security—Guidelines for exercises
ISO/TR 22411	2008	Ergonomics data and guidelines for the application of ISO/IEC Guide 71 to products and services to address the needs of older persons and persons with disabilities

ISO 23081-2	2009	Information and documentation — Managing metadata for records — Part 2: Conceptual and implementation issues
ISO/IEC TR 23186	2018	Information technology — Cloud computing — Framework of trust for processing of multi-sourced data
NS-ISO 24512	2007	Aktiviteter knyttet til vann- og avløpstjenester - Retningslinjer for drift av drikkevannsanlegg og for vurdering av drikkevannstjenester
ISO/IEC 24713-1	2008	Information technology — Biometric profiles for interoperability and data interchange — Part 1: Overview of biometric systems and biometric profiles
ISO/IEC TR 24714-1	2008	Information technology — Biometrics — Jurisdictional and societal considerations for commercial applications — Part 1: General guidance
ISO/IEC TR 24741	2018	Information technology — Biometrics — Overview and application
ISO/IEC 24745	2011	Information technology — Security techniques — Biometric information protection
ISO/IEC 24760-2	2015	Information technology — Security techniques — A framework for identity management — Part 2: Reference architecture and requirements
NS-ISO 26000:	2010	Veiledning om samfunnsansvar
NS-EN ISO/IEC 27000	2017	Informasjonsteknologi - Sikringsteknikker - Ledelsessystemer for informasjonssikkerhet - Oversikt og terminologi (ISO/IEC 27000:2016)
NS-EN ISO/IEC 27002	2017	Informasjonsteknologi - Sikringsteknikker - Tiltak for informasjonssikring (ISO/IEC 27002:2013 innbefattet Cor 1:2014 og Cor 2:2015)
ISO/IEC TR 27016	2014	Information technology — Security techniques — Information security management — Organizational economics
ISO/IEC TR 27016	2014	Information technology — Security techniques — Information security management — Organizational economics
ISO/IEC 27031	2011	Information technology — Security techniques — Guidelines for information and communication technology readiness for business continuity
NS-ISO/IEC 27031	2011	Informasjonsteknologi - Sikringsteknikker - Retningslinjer for informasjons- og kommunikasjonsteknologiberedskap for forretningskontinuitet
NS-ISO/IEC 27033-1	2015	Informasjonsteknologi - Sikringsteknikker - Nettverkssikkerhet - Del 1: Oversikt og begreper
ISO/IEC 27033-1	2015	Information technology — Security techniques — Network security — Part 1: Overview and concepts
NS-ISO/IEC 27036-2	2014	Informasjonsteknologi - Sikringsteknikker - Informasjonssikring i forhold med avtaler om tjenester - Del 2: Krav
ISO/IEC 27040	2015	Information technology — Security techniques — Storage security
NS-EN ISO 27500	2017	Menneskesentrerte organisasjoner - Begrunnelse og generelle prinsipper (ISO 27500:2016)

ISO/IEC TR 27550:	2019	Information technology — Security techniques — Privacy engineering for system life cycle processes
NS-ISO/IEC 27701:	2019	Sikringsteknikker - Utvidelse av ISO/IEC 27001 og ISO/IEC 27002 for håndtering av personverninformasjon - Krav og retningslinjer
NS-EN ISO 27799	2016	Helseinformatikk - Anvendelse av ISO/IEC 27002 for administrasjon av sikkerhet i helsesektoren (ISO 27799:2016)
ISO 28000	2007	Specification for security management systems for the supply chain
ISO 28002	2011	Security management systems for the supply chain — Development of resilience in the supply chain — Requirements with guidance for use
ISO 28004-1	2007	Security management systems for the supply chain - Guidelines for the implementation of ISO 28000 - Part 1: General principles
NS-ISO/IEC 29134:	2017	Informasjonsteknologi - Sikringsteknikker - Retningslinjer for vurdering av konsekvenser for personvern
ISO/IEC TR 29144	2014	Information technology — Biometrics — The use of biometric technology in commercial Identity Management applications and processes
ISO/IEC 29151	2017	Information technology — Security techniques — Code of practice for personally identifiable information protection
ISO/IEC TR 29156	2015	Information technology — Guidance for specifying performance requirements to meet security and usability needs in applications using biometrics
ISO/IEC 29167-1	2014	Information technology — Automatic identification and data capture techniques — Part 1: Security services for RFID air interfaces
ISO/IEC TR 29181-1	2012	Information technology — Future Network — Problem statement and requirements — Part 1: Overall aspects
ISO/IEC TR 29194	2015	Information Technology — Biometrics — Guide on designing accessible and inclusive biometric systems
ISO/IEC TR 29195	2015	Traveller processes for biometric recognition in automated border control systems
ISO/IEC TR 29196	2018	Information technology — Guidance for biometric enrolment
ISO/IEC 30105-4	2016	Information technology — IT Enabled Services-Business Process Outsourcing (ITES-BPO) lifecycle processes — Part 4: Terms and concepts
ISO/IEC TR 30110	2015	Information technology — Cross jurisdictional and societal aspects of implementation of biometric technologies — Biometrics and children
ISO/IEC TR 30125	2016	Information technology — Biometrics used with mobile devices
ISO/IEC 30137-1	2019	Information technology — Use of biometrics in video surveillance systems — Part 1: System design and specification
ISO 31000	2018	Risikostyring - Prinsipper og retningslinjer
NS-ISO/TR 31004	2013	Risikostyring - Veiledning til implementering av NS-ISO 31000
ISO/TR 31004	2013	Risk management — Guidance for the implementation of ISO 31000

NS-IEC 31010	2019	Risikostyring - Metoder for risikovurdering
ISO/IEC 33071	2016	Information technology — Process assessment — An integrated process capability assessment model for Enterprise processes
NS-ISO 37101	2016	Bærekraftig utvikling i lokalsamfunn - Ledelsessystem for bærekraftig utvikling - Krav med brukerveiledning
ISO/TR 37150	2014	Smart community infrastructures — Review of existing activities relevant to metrics
NS-ISO 37500	2014	Veiledning om utkontraktering
ISO/IEC 38505-1	2017	Information technology — Governance of IT — Governance of data — Part 1: Application of ISO/IEC 38500 to the governance of data
ISO/IEC TR 38505-2	2018	Information technology — Governance of IT — Governance of data — Part 2: Implications of ISO/IEC 38505-1 for data management
ISO/IEC 38506	2020	Information technology — Governance of IT — Application of ISO/IEC 38500 to the governance of IT enabled investments
ISO/IEC 39794-1	2019	Information technology — Extensible biometric data interchange formats — Part 1: Framework
NS-EN ISO 41001	2018	Fasilitetsstyring (FM) - Ledelsessystemer - Krav og brukerveiledning (ISO 41001:2018)
NS-EN ISO 41011	2018	Fasilitetsstyring (FM) - Terminologi (ISO 41011:2017)
NS-ISO 55000	2014	Forvaltning av anlegg og verdier - Oversikt, prinsipper og terminologi
NS-ISO 55001	2014	Forvaltning av anlegg og verdier - Styringssystemer - Krav
NS-ISO 55002	2018	Forvaltning av anlegg og verdier - Styringssystemer - Retningslinjer for anvendelse av NS-ISO 55001

Standarder under utvikling I ISO

Std.nr	Tittel
ISO/DIS 19650-5	Organization and digitization of information about buildings and civil engineering works, including building information modelling (BIM) — Information management using building information modelling - Part 5: security-minded approach to information management
ISO 22340	Security and resilience - Protective security - Architecture, framework and guidelines – (under produksjon)
ISO 22341	Security and resilience - Protective security - Security and crime prevention by urban design and management (CPTED) (under produksjon)
ISO 22342	Security and resilience - Protective security - Guidelines for the development of a security plan – (under produksjon)
ISO 22379	Security and resilience – Guidelines for hosting and organizing large citywide events (under produksjon)
ISO 22361	Security and resilience – Crisis management - Guidelines for developing a strategic capability (under produksjon)
ISO/CD 23234	Buildings and civil engineering works – security – planning of security measures in the built environment (under utvikling)
ISO/TR 31004:2013	Risk management—Guidance for the implementation of ISO 31000
ISO IEC 31010:2019	Risk management—Risk assessment techniques
ISO NP IWA 31	Using ISO 31000 guidance on risk management in management systems (under utvikling)
ISO/DIS 31022	Risk management—Guidelines for the management of legal risk (under utvikling)
ISO/AWI 31030	Risk management—Managing travel risks—Guidance for organizations (under utvikling)
ISO/NP 31050	Guidance for managing emerging risks to enhance resilience (under utvikling)
ISO/AWI 31073	Risk management—terminology (under utvikling)

CEN

Standarder utviklet av CEN¹⁶

Std. nr	Sist revidert	Tittel
CWA ¹⁷ 14661:2003		Guidelines to users of ICT products and services in the CEN ICT domain
NS-EN 15224:	2016	Ledelsessystemer for kvalitet - NS-EN ISO 9001:2015 for helse- og omsorgstjenester
CWA 15535-1:	2006	Multi-application multi-issuer citizen card scheme isation - Part 1: Business model agreement
CWA 15526:	2006	European Network for Administrative Nomenclatur
CEN/TS 16555-4:	2014	Innovasjonsledelse - Del 4: Håndtering av immaterielle verdier
NS-EN 16571:	2014	Informasjonsteknologi - Prosess for vurdering av personvernkonsekvenser ved RFID
NS-EN 16991	2018	Rammeverk for risikobasert inspeksjon
NS-CEN/TS 17241	2019	Intelligente transportsystemer - Trafikkstyringssystemer - Status, feil og kvalitetskrav
CEN ISO/TS 19299	2015	Elektronisk avgiftsinnkreving - Rammeverk for sikkerhet (ISO/TS 19299:2015)
NEK EN 50126-1:	1999	Jernbaneapplikasjoner - Spesifikasjon og demonstrasjon av pålitelighet, tilgjengelighet, vedlikehold og sikkerhet (RAMS) -- Del 1: Grunnleggende krav og generisk prosess
NEK EN 50600-1	2019	Informasjonsteknologi - Anlegg og infrastruktur i datasentre - Del 1: Generelle konsepter
NEK EN 62347:	2007	Veiledning for system driftsspesifikasjoner
NEK EN 62676-1- 1	2014	Video surveillance systems for use in security applications—Part 1-1: System requirements - General
NEK EN 62676-4	2015	Video overvåkingssystemer til bruk i sikkerhetsapplikasjoner - Del 4: Bruksanvisning
NEK EN IEC 62853	2018	Open systems dependability
NEK EN 301549:	2018	Accessibility requirements for ICT products and services
NEK EN 60825-4:	2006	Sikkerhetskrav til laserprodukter—Del 4: Laservern
NEK EN 62628:	2012	Guidance on software aspects of dependability

¹⁶ Comité européen de normalisation (CEN) er en felleseuropeisk standardiseringsorganisasjon

¹⁷ CEN Workshop Agreement (CWA)

IWA og ASTM

Standarder fra IWA¹⁸ og ASTM¹⁹

Std.nr	Sist revidert	Tittel
IWA 12:	2013	Guidelines on the application of ISO 9001:2008 in policing organizations
IWA 18:	2016	Framework for integrated community-based life-long health and care services in aged societies
ASTM E1168:95	2013	Guide for Radiological Protection Training for Nuclear Facility Workers
ASTM E2131:16	2016	Practice for Addressing and Reporting Losses of Tangible Property
ASTM E2135:10A	2017	Terminology for Property and Asset Management
ASTM E2306:18	2018	Guide for Disposal of Personal Property Assets
ASTM E2473:05	2011	Practice for the Occupational/Environmental Health View of the Electronic Health Record
ASTM E2601:15	2015	Practice for Radiological Emergency Response
ASTM E2608:08	2014	Practice for Equipment Control Matrix (ECM)
ASTM E2771:11	2019	Terminology for Homeland Security Applications
ASTM E2811:17	2017	Practice for Management of Low Risk Property (LRP)
ASTM F2889:11	2011	Practice for Assessing Language Proficiency
ASTM E3033:16	2016	Guide for Beneficial Use of Landfills and Chemically Impacted Sites
ASTM E3210:19	2019	Practice for Infrastructure Management

Standarder utviklet av andre nasjoner

Nr	Tittel	Standard organisasjon
HB ²⁰ 167:2006	Security Risk Management (under revisjon)	Standards Australia
BS ²¹ 16000	Security Management (erstattes trolig av ISO 22340)	BSI (UK)
API ²² 780	Security Risk Assessment Methodology for the Petroleum and Petrochemical Industries, First Edition	API (USA)

¹⁸ International Web Association – leverandør av industristandarder

¹⁹ Tidligere kjent som American Society for Testing and Materials. En internasjonal standardorganisasjon som utvikler og publiserer frivillige konsensus tekniske standarder

²⁰ Australsk nasjonal standardiseringsorganisasjon

²¹ British Standards (BS)

²² American Petroleum Institute (API)

Standarder utviklet av ASIS

Forkortelse	Tittel
CSO	Chief Security Officer - An Organizational Model
PSC.2	Conformity Assessment and Auditing Management Systems for Quality of Private Security Company Operations 2019 Edition
	Investigations
PSC.1	Management System for Quality of Private Security Company Operations- Requirements with Guidance
PSC.3	Maturity Model for the Phased Implementation of a Quality Assurance Management System for Private Security Service Providers
RA	Risk Assessment
ORM.1	Security and Resilience in Organizations and their Supply Chains - Requirements with Guidance
PAP	Security Management Standard: Physical Asset Protection
SCRM	Supply Chain Risk Management: A Compilation of Best Practices
WVPL.1	Workplace Violence Prevention and Intervention Standard
	Active Assailant: Prevention, Intervention, and Response (under utvikling)
ESRM	Enterprise Security Risk Management (sikkerhetsrisikostyring I bedrifter)
	Security awareness (samarbeid mellom ASIS og ISACA)
BC	Business Continuity Guideline: A Practical Approach for Emergency Preparedness, Crisis Management, and Disaster Recovery
FPSM	Facilities Physical Security Measures Guideline
GSRA	General Security Risk Assessment Guideline
IAP	Information Asset Protection Guideline
PBS	Preemployment Background Screening Guideline
PSO	Private Security Officer Selection and Training Guideline (PSO)
PBSS	Trusted Information Provider Annex: A Supplement to the ASIS Preemployment Background Screening Guideline
WPV	Workplace Violence Prevention and Response Guideline

Nordisk og nasjonalt sikkerhetsarbeid

SN, NORSOK og INSTA

Standarder utviklet av SN, NORSOK²³ og INSTA²⁴

Std.nr	Sist revidert	Tittel
NORSOK S-WA-006	2018	HMS evaluering av leverandører
NORSOK Z-013	2010	Risk and emergency preparedness assessment. Edition 3, October 20
NS-INSTA/TR 951	2019	Analytisk brannteknisk prosjektering - Probabilistisk metode for verifikasjon av brannsikkerhet i byggverk
NS 5830	2012	Samfunnssikkerhet - Beskyttelse mot tilsiktede uønskede handlinger - Terminologi
NS 5831	2014	Samfunnssikkerhet - Beskyttelse mot tilsiktede uønskede handlinger - Krav til sikringsrisikostyring
NS 5832	2014	Samfunnssikkerhet - Beskyttelse mot tilsiktede uønskede handlinger - Krav til sikringsrisikoanalyse
NS 5834	2016	Samfunnssikkerhet - Beskyttelse mot tilsiktede uønskede handlinger - Planlegging av sikringstiltak i bygg, anlegg og eiendom

²³ Norsk sokkels konkurranseposisjon (NORSOK) er et prosjekt som har til hensikt å redusere gjennomføringstid og kostnader for bygging og drift av petroleumsinstallasjoner på norsk sokkel

²⁴ En felles nordisk standardiseringsorganisasjon

Liste over relevante lover

Listen nedenfor nevner relevante lover og er kanskje ikke utfyllende. Det finnes en rekke relevante forskrifter til lovene.

Lovens-/forskriftens navn	Ikrafttredelse	Ansvarlig dep.
Lov om nasjonal sikkerhet (sikkerhetsloven)	01.01.2019	Justis- og beredskapsdep.
Lov om vern mot smittsomme sykdommer (smittevernloven)	01.01.1995	Helse- og omsorgsdep.
Lov om arkiv (Arkivloven)	01.01.1999	Kulturdep.
Lov om offentlige anskaffelser (anskaffelsesloven)	01.01.2017	Nærings- og fiskeridep.
Lov om luftfart (luftfartsloven)	01.04.1994, 01.04.1996	Samferdselsdep.
Lov om skipssikkerhet (skipssikkerhetsloven)	01.07.2007, 01.07.2008	Nærings- og fiskeridep.
Lov om tilsyn med elektriske anlegg og elektrisk utstyr (el-tilsynsloven)	24.05.1929	Justis- og beredskapsdep.
Lov om vern mot brann, eksplosjon og ulykker med farlig stoff og om brannvesenets redningsoppgaver (brann- og eksplosjonsvernloven)	01.07.2002, 01.01.2003	Justis- og beredskapsdep.
Lov om brannfarlige varer og gasser under trykk (brannfarligvareloven) (gjelder bare for Svalbard)	21.5.1971	Justis- og beredskapsdep.
Lov om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. (arbeidsmiljøloven)	01.01.2006	Arbeids- og sosialdep.
Lov om elektronisk kommunikasjon (ekomloven)	25.07.2003, 01.11.2004	Kommunal- og moderniseringsdep.
Lov om straff (straffeloven)	01.10.2015, 07.03.2008	Justis- og beredskapsdep.
Lov om Norges Bank og pengevesenet mv. (sentralbankloven)	01.07.2019, 01.01.2020	Finansdep.
Lov om petroleumsvirksomhet (petroleumsloven)	01.07.1997	Olje- og energidep.
Lov om havner og farvann (havne- og farvannsloven)	01.01.2020	Samferdselsdepartementet

Lister over annet arbeid innen samfunnssikkerhet

NOU

Melding og tittel	Datert	Ansvarlig dep.	Innholdsforklaring
NOU 2019:13 - Når krisen inntreffer	14.06.2019	Justis- og beredskapsdep.	Utredning av en sektorovergrepande fullmakts- og suspensjonshjemmel i beredskapslovgivningen
NOU 2017: 9 - Politi og bevæpning Legalitet, nødvendighet, forholdsmessighet og ansvarlighet	29.03.2017	Justis- og beredskapsdep.	Utvalget har vurdert dagens bevæpningsordning for norsk politi og hvorvidt denne bør endres
NOU 2017: 11 - Bedre bistand. Bedre beredskap Fremtidig organisering av politiets særorganer	18.05.2017	Justis- og beredskapsdep.	Endringer i oppgaver og organisering av politiets særorganer og nasjonale beredskapsressurser
NOU 2016: 19 - Samhandling for sikkerhet Beskyttelse av grunnleggende samfunnsfunksjoner i en omskiftelig tid	12.10.2016	Forsvarsdep.	Forslag til en ny lov om forebyggende nasjonal sikkerhet
NOU 2015: 13 - Digital sårbarhet – sikkert samfunn Beskytte enkeltmennesker og samfunn i en digitalisert verden	30.11.2015	Justis- og beredskapsdep.	Kartlegging av samfunnets digitale sårbarhet og styrking av beredskapen og reduksjon av den digitale sårbarheten i samfunnet
NOU 2015: 17 - Først og fremst Et helhetlig system for håndtering av akutte sykdommer og skader utenfor sykehus	04.12.2015	Helse- og omsorgsdep.	Hvordan den akuttmedisinske kjeden utenfor sykehus kan forbedres og hva som kan gjøres for å sette befolkningen i stand til å hjelpe seg selv og andre
NOU 2013: 2 - Hindre for digital verdiskaping	07.01.2013	Kommunal- og moderniseringsdep.	Utredning av tilrettelegging for digital verdiskaping i samfunnet
NOU 2013: 5 - Når det virkelig gjelder... Effektiv organisering av statlige forsterkningsressurser	08.04.2013	Justis- og beredskapsdep.	Anbefaling om Statens beredskapsstyrke. Styrken vil kunne gi viktige bidrag til samfunnssikkerheten, både når det gjelder forebygging, håndtering og evalueringsarbeid
NOU 2013: 9 - Ett politi – rustet til å møte fremtidens utfordringer Politianalysen	19.06.2013	Justis- og beredskapsdep.	Utredning om utfordringene i norsk politi, med forslag til tiltak for bedre oppgaveløsning og mer effektiv ressursbruk i politiet

NOU 2012: 9 - Energiutredningen – verdiskaping, forsyningssikkerhet og miljø	05.03.2012	Olje- og energidep.	Forsyningssikkerhet når det gjelder elkraft
NOU 2012: 14 - Rapport fra 22. juli-kommisjonen	13.08.2012	Statsministerens kontor	Rapport fra 22. juli-kommisjonen.
NOU 2010: 3 - Drap i Norge i perioden 2004 – 2009	03.05.2010	Helse- og omsorgsdep.	De ytre kontrolltiltakene og samfunns-sikkerheten skal få større vekt ved betraktning av enkelt-personer med fare for gjentatt vold
NOU 2009: 1 - Individ og integritet Personvern i det digitale samfunnet	13.01.2009	Kommunal- og moderniseringsdep.	Personvern sett opp mot krav til effektivitet, trafikk- og samfunnssikkerhet og bekjempelse av kriminalitet
NOU 2007: 15 - Et styrket forsvar	31.10.2007	Forsvarsdep.	Forsvarets og militærmaktens rolle i relasjon til samfunnssikkerheten
NOU 2006: 6 - Når sikkerheten er viktigst Beskyttelse av landets kritiske infrastrukturer og kritiske samfunnsfunksjoner	05.04.2006	Justis- og beredskapsdep.	Utredning av en koordinert styring av PST, NSM og DSB
NOU 2003: 18 - Rikets sikkerhet	30.06.2003	Justis- og beredskapsdep.	En trusselvurdering
NOU 2001: 31 - Når ulykken er ute Om organiseringen av operative rednings- og beredskapsressurser	13.12.2001	Justis- og beredskapsdep.	Om sterkere samordning på sentralt nivå av statens overordnede funksjoner innenfor så vel ulykkesberedskap som alminnelig samfunnssikkerhet
NOU 2000: 24 - Et sårbart samfunn Utfordringer for sikkerhets- og beredskapsarbeidet i samfunnet	08.08.2000	Justis- og beredskapsdep.	Nye utfordringer for samfunnet, sektorvise tiltak for økt samfunnssikkerhet og organisatoriske endringer på nasjonalt nivå

DSB

Veiledere, håndbøker og informasjonsmateriell

Tittel	Siste versjon
Veileder til samfunnssikkerhetsinstruksen	august 2019
Guidance to holistic risk and vulnerability assessment in the municipality	Juni 2019
Guidance to municipal preparedness duty	April 2019
Industrirettleiing for sikring av transport av farleg gods på veg	Desember 2018
Metodehefte: Evaluering av øvelser	mai 2018
Metodehefte: Lokal øvingsleder	Oktober 2018
Veileder til forskrift om kommunal beredskapsplikt	April 2018
Systematisk sikkerhetsarbeid for bygningseiere	Oktober 2017
Veileder for sikkerhet ved store arrangementer	Juli 2017
Samfunnssikkerhet i kommunens arealplanlegging	April 2017
Veileder i planlegging, gjennomføring og evaluering av øvelser - grunnbok	Oktober 2016
Metodehefte: Funksjonsøvelse	Oktober 2016
Metodehefte: Diskusjonsøvelse	Oktober 2016
Metodehefte: Spilløvelser	Oktober 2016
Metodehefte: Fullskalaøvelse	Oktober 2016
Veileder for fylkesROS	April 2016
Forsendelse av smittefarlig biologisk materiale	Mars 2016
Veiledning for Fylkesmannens tilsyn med kommunal beredskapsplikt	Februar 2015
Veileder til helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse i kommunen	Oktober 2014
Veileder for vertsnasjonsstøtte i Norge (Host Nation Support)	Mai 2014
Sikkerhetsrådgiver for transport av farlig gods	Mai 2013

PST

Dokumenter utviklet av Politiets sikkerhetstjeneste

Tittel	Siste versjon
PST-rapport om høyreekstreme i Norge	13. mars 2019
Årlig trusselvurdering	2020
Temarapport: Risiko for at frivillig sektor kan finansiere terrorisme	14. februar 2019
Trusselen fra statlige aktører	21. november 2017
Sikkerhet ved ansettelsesforhold	30. oktober 2017
Rapport om soloaktører	22. juni 2017
Veileder i terrorsikring	25. november 2015

NSR

Dokumenter utviklet av Næringslivets sikkerhetsråd

Tittel	Siste versjon
Kriminalitets- og sikkerhetsundersøkelsen i Norge (KRISINO) Årlig	2019
Hybridundersøkelsen	2019
Mørketallsundersøkelsen	2018
Veileder i Sikringsbelysning	2018
Vold og trusler mot ansatte	2018
Sikkerhet ved ansettelsesforhold	2017
Sikkerhetskamera	2016
Tigerkidnapping. En overordnet veileder for næringslivet	2011

Meldinger til Stortinget

Melding nr og tittel	Lansert	Melding til	Relevans
Meld. St. 38 (2016–2017) - IKT-sikkerhet Et felles ansvar	09.06.2017	Justis- og beredskapsdep.	Regjeringens IKT-sikkerhetspolitikk Status på oppfølging av NOU 2015:13
Meld. St. 10 (2016–2017) - Risiko i et trygt samfunn	09.12.2016	Justis- og beredskapsdep.	Regjeringens politikk for arbeidet med samfunnssikkerhet i et 4-års perspektiv
Meld. St. 13 (2015–2016) - Politiets rolle i den nasjonale kriseledelsen	04.12.2015	Justis- og beredskapsdep.	Oppfølging av Stortingets anmodningsvedtak ifm. Behandling av Prop. 61 LS (2014-2015 om nærpolitireformen)
Meld. St. 14 (2014-2015) - Kommunereformen – nye oppgaver til større kommuner	20.03.2015	Kommunal og moderniseringsdep.	Oppgaver for nye og større kommuner – også innenfor samfunnssikkerhet
Meld. St. 21 (2012–2013) - Terrorberedskap	20.03.2013	Justis- og beredskapsdep.	Oppfølging av NOU 2012: 14 Rapport fra 22. juli-kommisjonen
Meld. St. 14 (2012–2013) - Kompetanse for en ny tid	01.03.2013	Forsvarsdep.	Økt dybdeinnsikt og spesialisering i spenn fra teknologi og IKT, til innsikt i militær beredskap og samfunnssikkerhet
Meld. St. 29 (2011–2012) - Samfunnssikkerhet	15.06.2012	Justis- og beredskapsdep.	Ulike tiltak som bidrar for å styrke arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap. Bred gjennomgang av angrepet 22. juli 2011.
Meld. St. 18 (2011–2012) - Virksomheten til Posten Norge AS	27.04.2012	Samferdselsdep.	Posten har gode sikkerhetssystemer og –rutiner og har tatt i bruk moderne sikkerhetsstyr
Meld. St. 16 (2010–2011) - Nasjonal helse-	08.04.2011	Helse- og omsorgsdep.	Pandemisk influensa i 2009-10, Internasjonalt samarbeid om

og omsorgsplan (2011–2015)			pandemi og helsetjenesten i en beredskapssammenheng
Meld. St. 8 (2010–2011) - Digitalisering av radiomediet	04.02.2011	Kulturdep.	Beredskapsfunksjon gjennom radio i digitalt brukersnitt
Meld. St. 7 (2010–2011) - Kampen mot organisert kriminalitet – en felles innsats	17.12.2010	Justis- og beredskapsdep.	Felles innsats for å kjempe mot organisert kriminalitet
St.meld. nr. 10 (2008-2009) - Næringslivets samfunnsansvar i en global økonomi	23.01.2009	Utenriksdep.	Næringslivets åpenhet om korrupsjon, interessekonflikter og habilitet
St.meld. nr. 22 (2007-2008) - Samfunnssikkerhet	09.05.2008	Justis- og beredskapsdep.	Samvirke og samordning
St.meld. nr. 31 (2006-2007) - Åpen, trygg og skapende hovedstadsregion Hovedstadsmeldingen	01.06.2007	Kommunal og moderniseringsdep.	Særskilte utfordringer for hovedstaden knyttet til kriminalitet, samfunnssikkerhet og beredskap.
St.meld. nr. 39 (2003-2004) - Samfunnssikkerhet og sivilt-militært samarbeid	14.05.2004	Justis- og beredskapsdep.	Sivilt-militært samarbeid
St.meld. nr. 18 (2003-2004) - Om forsyningsikkerheten for strøm mv.	19.12.2003	Olje- og energidep.	Arbeid med å øke leveransesikkerheten
St.meld. nr. 17 (2001-2002) - Samfunnssikkerhet	04.04.2002	Justis- og beredskapsdep.	Veien til et mindre sårbart samfunn

Viktig sektorregelverk

Dokumenter utviklet av og for Norsk olje og gass, NVE, Kystverket og Luftfartsmyndighetene

Nr	Tittel	Utgiver
003	Anbefalte retningslinjer for sikringskontroll på helikopterterminalene	Norsk olje og gass
104	Anbefalte retningslinjer krav til informasjonssikkerhetsnivå i IKT-baserte prosesskontroll-, sikkerhets- og støttesystemer	Norsk olje og gass
091	Anbefalte retningslinjer for sikring av forsyninger og materiell i olje- og gassindustrien	Norsk olje og gass
	Veileder til damsikkerhetsforskriften Melding om ulykke eller uønsket hendelse	NVE
Faktaark 2019:11.	Metode for å finne kraftsensitiv informasjon på internett	NVE
Rapport 2019:35	Cybersmart - et pilotprosjekt for opplæring av ungdom i cybersikkerhet	NVE
NVE Faktaark 2019:10	Tilstandsvurdering av forsyningssikkerhet og beredskap i kraftforsyningen	NVE
NVE Faktaark 2019:4	Oppsummering av uønskede hendelser : 2018 i energiforsyningen	NVE
Rapport 2018:92	Oppsummeringsdokument : endringer i beredskapsforskriften - krav til IKT-sikkerhet m.m. : oppsummering av høringsuttalelser og endelig forskriftstekst	NVE
Høringsdokument 2017:6	Forslag til endringer i beredskapsforskriften. Krav til IKT-sikkerhet m.m.	NVE
Rapport 2017:90	Informasjonssikkerhetstilstanden i energiforsyningen	NVE
Rapport 2017:81	Fremtidens driftsradio. Rapport utarbeidet av Analysis Mason for Norges vassdrags- og energidirektorat	NVE
Rapport 2017:74	Informasjonssikkerhetstilstanden i energiforsyningen	NVE
Rapport 2016:76	Klimatilpasning i energiforsyningen. 2009-2016 - Hvor står vi nå?	NVE
Rapport 2015:103	Egenberedskap. En punktanalyse av nødstrømsberedskapen i utvalgte kommuner 2014	NVE
Rapport 2015:118	Teknologiskifte i energiforsyningen. Studie om muligheter og sårbarheter	NVE
Rapport 2015:39	Øvelser. En veiledning i hvordan planlegge og gjennomføre øvelser innen energiforsyningen	NVE
Rapport 2014:49	Øvelse Østlandet 2013. Evalueringsrapport	NVE
Veiledning	Veiledning til forskrift om sikring av havner	Kystverket
Veiledning	Veiledning til forskrift om sikring av havneanlegg	Kystverket
Rapport	Norges flysikkerhetsprogram	Luftfarts-tilsynet

Lister over andre nasjonale relevante dokumenter

Dokumenter utviklet av Forsikringssekskapenes godkjenningnemd

Nr	Tittel	Utgiver
FG-111 5	Håndbok i innbruddssikring	FG
FG-112 7	B-krav	FG
FG-121 6	Virksomhetsregister	FG
FG-140 4	Motorvognforhandler	FG
FG-200 3	Innbruddsalarmregler	FG
FG-201 2	Krav til foretak	FG
FG-202 2	Krav til personell	FG
FG-220 1	Søkesystemer	FG
FG-221 1	Søkesystemer tolkningsdokument	FG
FG-240 2	Elektronisk avlåsing	FG
FG-250 1	Tåkesikringsanlegg	FG
FG-300 2	Informasjon og krav til trygghetsruter	FG
FG-301 1	Regler for låsesmeder	FG
FG-310 2	FG-godkjent avlåsing	FG
FG-520 1	Sikkerhetsskap	FG
FG-530 1	Verdioppbevaring	FG
	Produktregistrering desember 2017	FG
2017.10.31	Retningslinjer for montering av trygghetsruter	FG

Andre relevante nasjonale dokumenter som benyttes i standardiseringssammenheng

Tittel	Utgiver
Sikringshåndboken	Forsvarsbygg
Sikring: En innføring i teori og praksis	Roy Stranden
Skadestatistikk 4. kvartal 2019 ²⁵	Finans Norge

²⁵ Finans Norge kan melde om at etter mange års nedgang i tyverisaker viser statistikken en tendens til økning i innbrudd og tyverier (<https://www.finansnorge.no/siteassets/statistikk/skadeforsikring---kvartalstall/skadestatistikk/2019/4.-kvartal-2019.xlsx>)